

Σειρά Ποντιακῶν λαογραφικῶν ἐκπομπῶν τῆς Π.Ε.Π.Σ. ἀπό τήν Υ.ΕΝ.Ε.Δ.

!Ε.η.π.ο.μ π ή 65 (28-5-1975)

. . . . Σ Η Μ Α

Ἄκοῦτε τή λαογραφική ἐκπομπή τῆς Πανελληνίου Ἑνώσεως Ποντιακῶν Σωματείων " Ποντιακή ἠχώ " πού γράφει καί ἐπιμελεῖται ὁ Στάθης Εὐσταθιάδης.

. . . . τό σῆμα σβήνει

Ἀγαπητοί ἀκροαταί,

Γιά τό ἑλληνικό ἔθνος, κάθε ἡμερομηνία τοῦ ἔτους εἶναι καί μιά ἐπέτειος, πού θυμίζει τούς ἡρωϊκούς του ἀγῶνες στό διάβα τῶν αἰώνων. Ὑπάρχουν ὅμως καί ἡμερομηνίες, πού θυμίζουν ἱστορικά γεγονότα ἀνεπανάληπτα τά ὅποια καταξιώνουν τήν ἑλληνική ψυχή μέσα στά πλαίσια τῆς ἀτέλειωτης ἱστορικῆς της πορείας. Μιά ἀπό τίς ἡμερομηνίες αὐτές εἶναι καί ἡ 29η Μαΐου 1453, ἡμέρα τῆς ἐβδομάδος Τρίτη, ἡμέρα ἀποφράδα.

Στά τέλη Μαΐου 1453 τό ἑλληνικό Βυζάντιο ἔπεφτε στά χέρια τῶν ἀλλοθρήσκων. Ἐσθριάζετο ὁ πῖο φωτεινός πνευματικός φάρος τοῦ ἑλληνισμοῦ: Ἡ Κωνσταντινούπολη. Καί ὕστερα ἀπό 8 χρόνια, τό 1461, ἡ Αὐτοκρατορία τῶν Κομνηνῶν μέ πρωτεύουσα τήν Τραπεζοῦντα. Ἐσβηνε μιά λάμψη καί ἀπλῶνταν ἕνα σκοτάδι.

Ἡ ψυχή τοῦ ποντιακοῦ λαοῦ ματωμένη θρήνησε γιά τήν πτώση τῆς Κωνσταντινουπόλεως, μά καί τῆς Τραπεζοῦντος. Τόν ἐθνικό πόνο γιά τήν συμφορά τόν φανέρωσε ἡ ποντιακή μοῦσα μέ τρόπο μεγαλόπρεπο. Καί διαλαλεῖ ἀπό τότε τούτη ἡ μοῦσα τό μεγαλεῖο τῆς φυλῆς, πού στάθηκε ἀπτόητη μπροστά στά γεγονότα. Μέ πικρία διεπίστωνε τά αἴτια, ἀλλά καί μέ πίστη ἔβλεπε πρός τό μέλλον.

Γεμάτη σοφία ἡ ποντιακή μοῦσα, καρπός τῆς ἀλάθητης αἰσθαντικότητας τῆς λαϊκῆς ψυχῆς, φτερούγιζε πάνω ἀπό τήν Κωνσταντινούπολη τήν ὥρα τῆς συμφορᾶς της.

Τὴν Πόλιν ὄνταν ὀρίζεν ὁ Ἕλληνας Κωνσταντῖνον,
εἶχεν πορτάρους δίκιλοπούς κι' ἀφέντους φοβετσιάρους,
ἀτοῖν κι' ἔκριναν δίκαια κι' ἐδώξαν τὰ κλειδία.

Οἱ στίχοι περιγράφουν τὴν τραγικὴ θέση τοῦ Κωνσταντῖνου Παλαιολόγου, πού ἔμεινε ἀβοήθητος καὶ πού ὅλοι οἱ συνεργάται του καὶ οἱ οικονομικοὶ παράγοντες τῆς ἐποχῆς ἐκείνης δέν στάθηκαν στὸ ὕψος τῶν περιστάσεων. Καὶ ἔμεινε μόνος ὁ ἡγέτης τοῦ ἑλληνισμοῦ καὶ πολέμησε χωρὶς ἐλπίδα καὶ ἐνθλιωσε βαθειά μεσ' στὴν ψυχὴ του ν' αὐξάνη ἡ δύναμὴ του "στὴν ἄκρα ἀπελπισία", καθὼς στοχάζεται ἡ μοῦσα τοῦ Καζαντζάκη.

Ἡ ποντιακὴ μοῦσα περιγράφει τὴν συμφορὰ μὲ τρόπο συγκλονιστικὸ. "Ἐνα πουλί πετάει πάνω ἀπὸ τὰ χαλάσματα καὶ ὕστερα φτάνει στὴν Ἁγία-Σοφιά

Ἐπῆεν καὶ ν' ἐκόνεφεν σ' Ἁγία-Σοφιάς τὴν πόρταν.
Τὸ ἕναν τὸ φτερούλ' ν' ἄθε σὸ αἶμαν βουτεμένον
καὶ σ' ἄλλο τὸ φτερούλ' ν' ἄθε χαρτὶν βαστᾶ γραμμένον.
Ἄτὸ κανεῖς κι' ἀναγνώθ', κανεῖς, κι' ξέρ' ντό λέει,
κι' οὐδέ κι' ὁ Πατριάρχης μου μὲ ὅλους τοὺς παπάδες.

Τὸ τραγικὸ μῆνυμα τελικὰ τὸ ἀναγιγνώσκει ἕνα μικρὸ παιδί, μιὰ ἄδολη ψυχὴ.

Σίτια ἀναγνώθει, σίτια κλαίει, σίτια κρούει τὴν καρδίαν.
- Ν' ἀηλί ἐμᾶς καὶ βὰ' ἐμᾶς, πάρθεν ἡ Ρωμανία.

Ἡ ποντιακὴ μοῦσα βλέπει μὲ ρεαλισμὸ τὰ γεγονότα. Διακηρύσσει ὅτι ὁ Θεὸς τιμώρησε τὸ Γένος. Ἦταν θέλημα Θεοῦ ἡ Πόλις νὰ τουρκέφη.

Ἀπ' οὐρανοῦ κλειδίον ἔρθεν σ' Ἁγία-Σοφιάς τὴν πόρταν,
Καιροὶ ἔρθαν κι' ἐπέρασαν, χρόνια ἔρθαν κι' ἐδέβαν,
κι' ἐχάσαν τ' ἀνοιγάρ' ν' ἄθε κι' ἐπέμνεν κλειδωμένον.

Μὲ τὸ ἴδιο τὸ χέρι τοῦ Θεοῦ ἐκλείσει ἡ πόρτα τῆς Ἁγία-Σοφιάς, ἡ πύλη τοῦ ἑλληνισμοῦ. Ὑποδουλώθηκαν ἡ Κωνσταντινούπολη καὶ ἡ Τραπεζοῦντα, ὀλοκλήρος ὁ ἑλληνισμός.

Ἦως λοιπόν θὰ ἀνοίξη ἡ πύλη τοῦ ἑλληνισμοῦ; Ἡ ποντιακὴ μοῦσα δραματίζεται τὴν ὥρα τῆς συμφορᾶς τὸ μέλλον. Ὁραματίζεται καὶ τὴν συγκινημένη διαδικασίαν.

Ἡ μεγάλη πύλη τοῦ ἑλληνισμοῦ, ἡ λεωφόρος γιὰ τὴν ἐλευθερίαν του....

Θέλ' ἀπ' οὐρανοῦ μᾶστοραν καὶ ἀσὴν γῆν ἐργάτεν.

Ὁ τιμωρὸς Θεὸς θὰ γίνῃ ἀργότερα ἀρχιτέκτων τῆς ἐλευθερίας τῶν ἑλλή-

Σειρά Ποντιακῶν λαογραφικῶν ἐκπομπῶν τῆς Π.Ε.Π.Σ. ἀπὸ τὴν Υ.Ε.Ν.Ε.Δ.

!Ε.η.π.ο.μ π ή 65 (28-5-1975)

. . . . Σ Η Μ Α

Ἀκοῦτε τὴ λαογραφικὴ ἐκπομπὴ τῆς Πανελληνίου Ἑνώσεως Ποντιακῶν Σωματείων " Ποντιακὴ ἠχώ " ποῦ γράφει καὶ ἐπιμελεῖται ὁ Στάθης Εὐσταθιάδης.

. . . . τὸ σῆμα σβῆνει

Ἀγαπητοὶ ἀκροαταί,

Γιὰ τὸ ἑλληνικὸ ἔθνος, κάθε ἡμερομηνία τοῦ ἔτους εἶναι καὶ μιὰ ἐπέτειος, ποῦ θυμίζει τοὺς ἡρωϊκοὺς του ἀγῶνες στὸ διάβα τῶν αἰώνων. Ὑπάρχουν ὅμως καὶ ἡμερομηνίες, ποῦ θυμίζουν ἱστορικὰ γεγονότα ἀνεπανάληπτα τὰ ὅποια καταξιώνουν τὴν ἑλληνικὴ ψυχὴ μέσα στὰ πλαίσια τῆς ἀτέλειωτης ἱστορικῆς της πορείας. Μιὰ ἀπὸ τίς ἡμερομηνίες αὐτές εἶναι καὶ ἡ 29η Μαΐου 1453, ἡμέρα τῆς ἐβδομάδος Τρίτη, ἡμέρα ἀποφράδα.

Στὰ τέλη Μαΐου 1453 τὸ ἑλληνικὸ Βυζάντιο ἔπεφτε στὰ χέρια τῶν ἀλλοθρήσκων. Ἐσοφιάζετο ὁ πιὸ φωτεινὸς πνευματικὸς φάρος τοῦ ἑλληνισμοῦ: Ἡ Κωνσταντινούπολη. Καὶ ὕστερα ἀπὸ 8 χρόνια, τὸ 1461, ἡ Αὐτοκρατορία τῶν Κομνηνῶν μὲ πρωτεύουσα τὴν Τραπεζοῦντα. Ἐσβηνε μιὰ λάμψη καὶ ἀπλόνονταν ἕνα σκοτάδι.

Ἡ ψυχὴ τοῦ ποντιακοῦ λαοῦ ματωμένη θρήνησε γιὰ τὴν πώση τῆς Κωνσταντινουπόλεως, μὰ καὶ τῆς Τραπεζοῦντος. Τὸν ἐθνικὸ πόνο γιὰ τὴν συμφορά τὸν φανέρωσε ἡ ποντιακὴ μοῦσα μὲ τρόπο μεγαλόπρεπο. Καὶ διαλαλεῖ ἀπὸ τότε τούτη ἡ μοῦσα τὸ μεγαλεῖο τῆς φυλῆς, ποῦ στάθηκε ἀπτόητη μπροστὰ στὰ γεγονότα. Μὲ πικρία διεπίστωνε τὰ αἶτια, ἀλλὰ καὶ μὲ πίστη ἔβλεπε πρὸς τὸ μέλλον.

Γεμάτη σοφία ἡ ποντιακὴ μοῦσα, καρπὸς τῆς ἀλάθητης αἰσθαντικότητας τῆς λαϊκῆς ψυχῆς, φτερούγιζε πάνω ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολη τὴν ὥρα τῆς συμφορᾶς της.

Τὴν Πόλιν ὄνταν ὀρίζεν ὁ ἔλληγ Κωνσταντῖνον,
εἶχεν πορτάρους δίκλοπους κι' ἀφέντους φοβετσιάρους,
ἀτοῖν κι' ἔκριναν δίκαια κι' ἐδάξαν τὰ κλειδιά.

Οἱ στίχοι περιγράφουν τὴν τραγικὴ θέση τοῦ Κωνσταντῖνου Παλαιολόγου, πού ἔμεινε ἀβοήθητος καὶ πού ὅλοι οἱ συνεργάται του καὶ οἱ οἰκονομικοὶ παράγοντες τῆς ἐποχῆς ἐκείνης δέν στάθηκαν στὸ ὕψος τῶν περιστάσεων. Καὶ ἔμεινε μόνος ὁ ἡγέτης τοῦ ἑλληνισμοῦ καὶ πολέμησε χωρὶς ἐλπίδα καὶ ἐνθίωσε βαθεῖα μέσ' στὴν ψυχὴ του ν' αὐξάνη ἡ δύναμὴ του "στὴν ἄκρα ἀπελπισία", καθὼς στοχάζεται ἡ μοῦσα τοῦ Καζαντζάκη.

Ἡ ποντιακὴ μοῦσα περιγράφει τὴν συμφορὰ μὲ τρόπο συγκλονιστικόν. Ἐνα πουλί πετάει πάνω ἀπὸ τὰ χαλάσματα καὶ ὕστερα φτάνει στὴν Ἁγία-Σοφιά

Ἐπῆεν καὶ ν' ἐκόνεφεν σ' Ἁγία-Σοφιάς τὴν πόρταν.
Τὸ ἔναν τὸ φτερούλ' ν' ἄθε σὸ αἶμαν βουτεμένον
καὶ σ' ἄλλο τὸ φτερούλ' ν' ἄθε χαρτίν βαστᾶ γραμμένον.
Ἀτὸ κανεῖς κι' ἀναγνώθ', κανεῖς, κι' ξέρ' ντὸ λέει,
κι' οὐδέ κι' ὁ Πατριάρχης μου μὲ ὅλους τοὺς παπάδες.

Τὸ τραγικὸ μῆνυμα τελικᾶ τὸ ἀναγινώσκει ἓνα μικρὸ παιδί, μιά ἄδολη ψυχὴ.

Σίτια ἀναγνώθει, σίτια κλαίει, σίτια κρούει τὴν καρδίαν.
- Ν' ἀηλί ἐμᾶς καὶ βᾶ' ἐμᾶς, πάρθεν ἡ Ρωμανία.

Ἡ ποντιακὴ μοῦσα βλέπει μὲ ρεαλισμὸ τὰ γεγονότα. Διακηρύσσει ὅτι ὁ Θεὸς τιμώρησε τὸ Γένος. Ἦταν θέλημα Θεοῦ ἡ Πόλις νά τουρκεῖφη.

Ἀπ' οὐρανοῦ κλειδὸν ἔρθεν σ' Ἁγία-Σοφιάς τὴν πόρταν,
Καιροὶ ἔρθαν κι' ἐπέρασαν, χρόνια ἔρθαν κι' ἐδέβαν,
κι' ἐχάσαν τ' ἀνοιγάρ' ν' ἄθε κι' ἐπέμνε κλειδωμένον.

Μὲ τὸ ἴδιο τὸ χέρι τοῦ Θεοῦ ἐκλείσει ἡ πόρτα τῆς Ἁγία-Σοφιάς, ἡ πύλη τοῦ ἑλληνισμοῦ. Ὑποδουλώθηκαν ἡ Κωνσταντινούπολη καὶ ἡ Τραπεζοῦντα, ὀλοκλήρος ὁ ἑλληνισμός.

Πῶς λοιπὸν θά ἀνοίξη ἡ πύλη τοῦ ἑλληνισμοῦ; Ἡ ποντιακὴ μοῦσα ὀραματίζεται τὴν ὥρα τῆς συμφορᾶς τὸ μέλλον. Ὀραματίζεται καὶ τὴν συγκεκριμένη διαδικασία.

Ἡ μεγάλη πύλη τοῦ ἑλληνισμοῦ, ἡ λεωφόρος γιὰ τὴν ἐλευθερία του....

Θέλ' ἀπ' οὐρανοῦ μάστοραν καὶ ἀσὴν γῆν ἐργάτεν.

Ὁ τιμωρὸς Θεὸς θά γίνη ἀργότερα ἀρχιτέκτων τῆς ἐλευθερίας τῶν ἑλλή-

ων μέ συνεργάτην τὸ Ἕλληνα ἐπαναστάτη. Ἔτσι καὶ ἐγίνε, ὅταν ἦρθε τὸ
1821, ἄν καὶ ἡ ἑλληνικὴ ἐλευθερία δέν ἄπλωσε τὰ φτερά της διάπλατα,
γιά νά καλύψη καὶ τόν χῶρο τῆς ἀνατολῆς.

. ΛΥΡ - ΤΡΑΓ

Οἱ θρῦλοι τοῦ Γένους θά παραμείνουν ζωντανοί καὶ θά περιμένουν τήν
δικαίωσή τους μέ τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου. Θά τοὺς φλογίζω ~~καί~~ κάθε φορά
καὶ ἡ ποντιακὴ μοῦσα.

. ΛΥΡ - ΤΡΑΓ

Στὸ ὑπόλοιπο μέρος τῆς ἐκπομπῆς μας θά σᾶς μεταδώσωμε διάφορους πον-
τιακοὺς σκοποὺς καὶ τραγούδια.

. ΛΥΡ - ΤΡΑΓ (4 σκοποὶ)

Ἐδῶ τελειώνει ἡ ἐκπομπή μας. Κοντὰ σας καὶ πάλι τήν ἐρχόμενη ἐβδομά-
δα τήν ἴδια μέρα καὶ ὥρα.

. Σ Η Μ Α

Ἀιούσατε τὴ λαογραφικὴ ἐκπομπή τῆς Πανελληνίου Ἐνώσεως Ποντιακῶν
Σωματείων " ποντιακὴ ἠχώ " ποὺ γράφει καὶ ἐπιμελεῖται ὁ Στάθης Εὐστα-
θιάδης.

. τὸ σῆμα σβῆνει